

1890-ben a szocialista törvény felfüggesztésekor megalakult Berlinben, haladó értelmiségiek és művészek közreműködésével a *Freie Volksbühne*, melyhez három évtized kulturtörténete fűződik. Az ebből — Franz Mehring vezetésével — kivált *Neue Freie Volksbühne* már az első német tőkésvállalkozó nélküli színház, mely azonban még mindig azokat a darabokat játssza, melyeket a magánszínházakban is előadnak. A termelés rohamos fejlődése, s a proletáriátus ezzel együtt járó felduzzadása és egyre fokozódó aktivitása ebben a vonatkozásban is lassan szakít a szociáldemokrácia gyakorlatával. Így jön létre az anarchiába fuló polgári szinpadkulturán túl az osztályküzdelem fegyveréül szolgáló munkásszínház a maga íróival, színészeivel, Oroszországban Meyerhold, stb., Németországban Ervin Piscator és mások jelentkeznek a munkásság eszmevilágának és életszemléletének megfelelő szinpadi megnyilatkozásokkal. Előtérbe kerül a tendencia. A szinpadi kifejezés hármas szabálya az aktivitás, a közérdekűség és a tömörítettség lesz. A szindarabhiány régi darabok újraértelmezését teszi szükségessé, s ez újraértelmezést a tendencia szentesíti. Az így kialakult politikai színház persze kihat a polgári színházra. A kettő azonban összeegyeztethetetlen. A politikai színház csakhamar a hatalomért folyó harc kifejezője, mire a fasizmus szakaszába sorakozó polgárság a maga regresszív politikai színházait teremti meg. Viszont, hogy ez hova vezetett, azt a következők igazolják: Berlinben 1932 folyamán 40 színház közül husz bezárt s a hét állami színház közül csak kettő játszik. Míg 1928 folyamán Németországban huszonnyolc színház zárt be, addig 1932-ben több, mint hatvan. 1933-ban a munkanélküli színészek, szinpadi alkalmazottak száma tizenkétezer; az alkalmazásban levők fizetése 1929-től 29—75 százalékkal csökken. Világos, hogy ily körülmények közt a német munkásság színjátszása teljesen megszűnt. Ez azonban korántsem jelenti szerepük és átalakíthatóságuk megszűnését a szinpadművészet további fejlődésére. Franciaországban egyre-másra alakulnak ilyen színjátszó csoportok. Angliában már 1932-ben harminc csoport működött, az Egyesült Államokban is számuk egyre szaporodik. Hollandiában a huszonhat csoport játszik, Csehszlovákiában *E. F. Burian* D. 34 nevű politikai színházában Piscator előadásai támadnak fel. Az adatok közül hiányzik a magyar nyelvű munkásszinpad kísérletek (a szlovenszói magyar munkás és parasztszínházak mellett a newyorki Magyar Kulturszövetség munkásszínháza, stb.) küzdelseinek felmérése. Hont Ferenc különben a színjátszás jövőjét a munkásszínjátszás jövőjével azonosítja.

(m. n. j.)

KORUNK HIREI

HELYREIGAZÍTÁS

Balogh Edgár, a Korunk július—augusztusi számában megjelent vezető tanulmányában személyemmel kapcsolatban azt állítja, hogy én a Masaryk Akadémia tagja vagyok. Ez az állítás nem felel meg a valóságnak, mert nem vagyok a jelzett kulturintézmény tagja s ezzel megdől e téves állítással erősített következtetés, miszerint osztoznék ez intézmény valóságködösítő munkájában.

JÓCSIK LAJOS

CSEHSZLOVÁKIAI ELŐFIZETŐINK FIGYELMÉBE!

Lapunk csehszlovákiai kiadóhivatalának vezetését munkatársunk, Sándor László (Lucenec, Komensky-u. 9) vette át Fábry Zoltántól, aki továbbra is a lap csehszlovákiai szerkesztője.